

קו:

כל הבשר פרק שמיני חולין

עין משפט
נר מצוה

מסורת הש"ס

(א) ופרקי י"ט: חספסא
דדיס רפ"ג, (ב) מהלן ש"ך
עוד לע"א, (ג) ופ"כ ש"ך
(ד) נ"ל שפריס
לכ"ג שס"ט, מהר"ם,
(ה) ופ"ע חו"ט שנת נב.
ד"ה במרפסין וכו'.

מוסף רש"י

קידוש ידים ורגלים
במקדש עד הפרק.
מקום מיטור הקף והזויע
שדרכו י"ט.

סוד הפרק. הכי שגמלע אכזעות דכין דמשום סך תרומה בעלמא
הוא דיו אס נעל במה שנוגע במאכל דהיינו ראשי אכזעות:
לתרומה עד הפרק. פרק השלישי והוא גבגב היד: קידוש ידים ורגלים.

מנ הכיור: עד הפרק. העליון מקום חבור היד והזרוע: עד כאן
לחולין. מראה היה צידו כמו שפירשתי:
ושמואל אמר. פרק החולין והתרומה
שיון ולחומרא דפרק השלישי והוא
שגבגב היד: משום דכסן הוא.
ורגיל בתרומה לפיכך החמיר על
עלמא להרגיל אף בחולין כן כד
שיהא רגיל בה: ומתנה. לאכילה
ובלנד שיהא מלגטס ומלטמאס:
פקתא

לתרומה לקולא אמר בר הריא הוה קאימנא קמיה דרבי אמי ואמר
עד כאן בין לחולין בין לתרומה לחומרא ולא תימא רבי אמי משום
דכהן הוא דהא רבי מיישא בר בריה דרבי יהושע בן לוי הוא ליואי
ואמר עד כאן בין לחולין בין לתרומה לחומרא אמר רב: נוטל אדם
את שתי ידיו שחרית ומתנה עליהן כל היום כולו אמר להו רבי אבינא לבני
פקתא

קמיהו פריגות כרוב ודורמסקין ונתן בר קפרא רשות לאחד לנכר ובסוף אלו דברים (שם דף ג.) תניא היו יושבים בבית
המדרש הביאו מאור לפנייהם בית הלל אומרים אחד מנכר לכולן ובפרק כ"ד מנכרין (שם מ"ג:) מן גבי מוגמר דלחד מנכר לכולן ויש
לומר דשני ברכה נאמרה שכל אחד מריח נאמרה ברכה שני"ן כן מותרין לאכול ולהיטות לפיכך נאמרה ברכה שני"ן
לא מנכרין והא דאמרין בפרק כ"ד מנכרין (שם דף ג.) רבן גמליאל חקנים שהיו מקובים בעליה ביריחו והביאו לפנייהם כוחות
ואכלו ונתן ר"ג רשות לר' עקיבא לנכר וקפן ובכר ברכה אחת מעין ג' היינו משום דר"ג לטעמיה דחשיב להו כפת דקאמר התם
כל שהוא מו' המינים רבן גמליאל אומר ג' ברכות ואע"ג דר' עקיבא כרענן סבירא ליה דאמרי ברכה אחת מעין ג' לא בשביל להוציא
כולו ברכ אחת בן לעלמא בקול רס להודיע להם דהלכה כרענן ומה שאין אנו נוהגין עכשיו לנכר דמתחלה אחד לכולן אלא בפת
לחודיה לפי שאין אנו קובים לעלמא להסב על היין ועל הפירות ואפילו גבי פת מן כרענן מנכרין (שם דף מ.) היו יושבים כל אחד
מנכר לעלמא היסב אחד מנכר לכולן וגבי יין פליגי התם בגמרא (דף מ.) רב ור' יוחנן דרב סבר לא מהניא ליה היסבה ואיכא דאמרי לא
בעיא היסבה ור' יוחנן אמר מהניא ליה היסבה ומיהו נריך עיון דפשת המשה משמע דמייירי בברכה דלמתחלה ובגמרא משמע דמייירי
בברכה דנסוף גבי תלמידי דרב דאמרי ניכול לתמא אנהר דינך בחר דכריכו יתבי וקא מנעיא להו היסבו אין לא היסבו לא או דלמא
כו' משמע דלכ"ע בברכה דלמתחלה הוה פשיטא להו דלא בעי היסבה דלא נספסקי אלא לברכה המון לברכה דכריכו ועוד דלא בברכה
דלמתחלה פליגי ר' ורבי יוחנן לרב מ"ש יין ממוגמר ואור דאחד מנכר לכולן וי"ל משום דמוגמר ואור נא להם הנאה בבת אחת אבל
קשה דבהדיא תנן התם נא להם יין לאחר המון אחד מנכר לכולן ואע"ג דאיכא למימר דשאי התם דמגו דמהניא היסבה לפת מהניא
מנו לין דהכי נמי משני התם כי פריך ליה לרב מבדילא דאורחין מ"מ הוה ליה לאקשויי טפי לרב ממנעיתין ולשויי הכי אלא להכי
לא פריך ליה ממנעיתין דעל כרחך איירי בברכה דמתחלה דומיא דין שבתין המון אכל ברייתא ע"כ איירי בברכה דנסוף מדבעי
היסבה ולפי זה בברכה דלמתחלה לא בעי לאקשויי דוכא לא בפת ולא בשאר דברים ובברכה דנסוף בעי לאקשויי דוכא בן בפת
בין בשאר דברים דהלכה כרבי יוחנן ומיהו יש ליישב כולה מלתא בברכה דמתחלה והא דפריך לרב מבדילא ולא ממנעיתין משום דמבדילא
פריך לתרי לישני דרב ומה שלא נספסקי תלמידי דרב עד אחר המון לפי שמתחלה לא נאזו בבת אחת לנהר דינך אלא היו מתקבצין
שם ליסע משם בבת אחת וכל אחד שהיה מגיע שם היה יושב ואוכל והיה מנכר לעלמא והא דמייירי שם ראייה ממנעיתין דמייירי בברכה
דלמתחלה אע"ג דברכה המון בשנים מזהו ליתלך ודמתחלה אחד מנכר לחצורו מ"מ מייירי ראייה דכי אמרי ניול וניכול נחמא בדוכא
פלוני כהיסבה דמא והי קביעות וכל מקום שהאחד מנכר לכולן בין ברכה ראשונה בין ברכה אחרונה שם מנכר אחד לכולן עד
דקניע: וכל דבר שחוצץ בבבליה חוצץ בגבולות ידים לחולין. הקשה הרב ר' אברהם בן הרב ר' משה דכחוספא דמקוואות תניא
בפרק ו' כל החוצץ ככלים חוצץ בגדה ובגר בשעת טבילה ובחולין אין חוצצין והכא קאמר דחוצצין וי"ל דהכא איירי לאכילה כדמוכח
טילה שמעמא והחמירו באכילה כמו בטבילה והתם כנגיעה ואיירי אף בחולין שנגעו על טהרת תרומה דלא החמירו ונריך ליהרר בשעת
טבילה מטיט ובצק שחתה האפורן דחוצצין בטבילה כדחנן במסכת מקוואות (פ"ט מ"ג) וכל דבר שחוצץ בטבילה נריך כמו כן ליהרר בטבילה
לחולין אלא כנגד"א בעי' והביא ראיה מספר הזהיר שכתוב שם אמר שמואל לחולין כל היד ואי אפשר לומר כן מדתניא בפרק האומר משקלי עלי
ועד באן אחרונה. דקדמי בברייתא לחולין עד הפרק לתרומה עד הפרק כו' והיה מראה רב צידו ופירש בקונטרס דעד הפרק לחולין הוא פרק
ג' שגמלע אכזעות ולתרומה עד הפרק שגבגב היד ובקדוש ידים עד הפרק העליון מקום חבור היד והזרוע ולא רצה לפרש בקונטרס
דפרק לחולין הוא פרק ראשון שבראש האכזעות לפי שאינו שזה בכל האכזעות כמו בגבול כל פרק האכזעי שזה ככולם ושמואל
אמר דפרק לחולין ותרומה שיון לחומרא ולא פליג אברייתא אלא משום דכהן הוא ורגיל בתרומה לכן החמיר על עלמא להרגיל אף
בחולין אבל לרב ששק דאמר עד כאן בין לחולין בין לתרומה לקולא וי"ל דרב קאמר שמואל דפרק הברייתא שבראש האכזעות
לחולין ושני לתרומה שהוא פרק אמצעי ולא להקל על הברייתא קאמר אלא אדרב ושמואל דאמרי דפרק דתרומה הוא מקום חבור אכזעות
ומפסיקת היד ור"ת פירש ע"כ לחולין פרק ראשון כמו ד' שפירש רב ששם ולפירוש זה קשה ברייתא לרב ששם דלפירוש נריך לומר דלרב ששם
דחולין ותרומה בפרק ראשון לקולא ומיהו יש לדחות דלשמואל לחומרא היינו פרק שגבגב היד כמו קדוש ידים וכל רב ששם להקל משמואל אבל
אין לפרש כמו שפירש הרב ר' אברהם לחולין עד פרק שלישי לאכזעות ולתרומה כל פיסת היד פירוש עד הקנה ולקדוש ידים עד העצילה
שקורא קוד"א בעי' והביא ראיה מספר הזהיר שכתוב שם אמר שמואל לחולין כל היד ואי אפשר לומר כן מדתניא בפרק האומר משקלי עלי
(ופרכי י"ט:) משקל ידי ומשקל רגלי עלי ר' יהודה אומר ממלא אדם חצית ומכניס ידו עד העציל וברגל עד הארבעה ופריך וביד עד העציל
ורמניהו קדוש ידים ורגלים במקדש עד הפרק ומשני דאורייתא עד הפרק בנדרים הלך אחר לשון בני אדם אלא אין קדוש ידים עד העציל
ומיהו יתכן פירושו לפי מה שמפרש שם דעציל היינו איש"ל"א והוא בית השמי מקום חבור הזרוע והכתף וכן פירש בקונטרס בפרק הזרוע ולקמן
קלד: אבל קשה לר"ת דאמר בנדרים (דף י"ח:) ולא יתגור צינע אין חוגרין במקום שמיושין לא למטה ממנעיהם ולא למעלה ממנעיהם אלא
כנגד אצילי ידיהם והיינו כנגד קוד"א ששם דרך לחזור דלי במקום שמי אחרונה הוא מקום זיעה ויתר ועוד דמה שריך לומר ולא למעלה
דלמעלה הוי לואר ואין יתגורו שם ועוד דבערכין (דף י"ט:) קאמר ביד עד העציל וברגל עד הארבעה משמע דעציל נאמנע היד כמו
הארבעה נאמנע הרגל ועוד דבאהלות (פ"א מ"ח) כשמונה רמ"ח אברים קמי' ל' בפיסת היד ששה בכל אכזע שנים בקנה ושנים במרפק
אחד בזרוע וארבעה בכתף משמע דמרפק הוא קוד"א שכן הוא הסדר ומרפק ועציל הכל אחד דהא בערכין (דף י"ט:) קמי' ר' יהודה
עמדתיתין והתם מניסם כל אצילי ידים דחוקקל (י"ג) כל מרפוקי ידיו ואין לפרש דקידוש ידים הוא עד בית השמי דהיינו
בית הכתף דהא פריך בערכין ודאורייתא עד הפרק והא גבי תפילין כתיב דרך ומני דבי מנשה דרך וזו קיבורת ומשני דאורייתא קיבורת
כו' קידוש ידים ורגלים הלכא גמירי לה משמע דפרק דקידוש ידים ורגלים אין מגיע עד קיבורת וקיבורת מפרש רבינו חס קבוצת
בשר שזרוע כמו (ב"ב דף ה.) קיבורת דהיינו שהוא לשון קבוצת תמריס: וכלל אדם ידיו שחרית ומתנה עליהן כל היום. מיתה
דאמרין בערבי פסחים (דף ק:) הנוטל ידיו לא יקדש משום דקידוש מפקסין בין נטילת ידים לקטועה ואמר בפרק אלו דברים (ב"ב דף ג.)
ב"ה אמרים מוצין כוס ואח"כ נוטלין משום דחיקף לנטילת ידים סעודה והשתא הא מועיל מנאי אפילו כל היום ואומר י"ת דהי מילי שמתנה
שחרית ועוד י"ל דאע"ג דמועיל מנאי לרב אף שלא בשעת הדחק היינו אס' אין מים במקומו לו אי נמי יש לו ונריך לדרים אחרים:
האי

ל"א מ"י פ"א מה' מ'ל'
מקוואות הלכה ב'
טו"ש"פ י"ח פ"י קאס'
ספ"ק ח'
ל"ה ב' מ"י פ"א מה' מ'ל'
ביתא מקדש הלכה
טו:
ל"ו ג' מ"י פ"י מה' מ'ל'
ביתא הלכה ב' ספ"ק
עפ"ן טו טו"ש"פ י"ח פ"י
קאס' ספ"ק ח':

רבינו גרשום

לפירות (זו היא) פליגא
ר"ב נחמן דאמר רב
נחמן כו' כלומר דאפי'
רועה לטובל ידיו לא
שקיקין ליה: לחולין עד
לפרק. עד פרק העליון
של אכזעות: לחומרא
עד פרק שני. לקדוש
ידים ורגלים במקדש עד
לפרק שלישי: עד כאן
לחולין כלומר עד פרק
ראשון לחולין עד פרק
שני לתרומה: לחומרא
דאמר ע"כ בין לחולין ובין
לתרומה לקולא. כלומר
עד פרק ראשון: לחומרא.
עד פרק שלישי: לבני

או למעלה נ"ל ורב ששם
דאמר וכו' ומתם אספר
דכתיב היה טהר דבריו
שמואל בן לרמיה לקולא.

